

APARIȚII

Doina MODOLA

Integrala „Caragiale” restituită publicului larg

Critic dramatic cu o activitate publicistică susținută în paginile revistelor și la radio, Doina Papp este totodată un teatrolog cu o viziune complexă asupra fenomenului teatral. Monografia *Treptele iubirii*, dedicată Silviei Popovici (1995), în care figura actriței e evocată cu neascunsă emoție, i se adaugă studiile referitoare la istoria Teatrului “C.I. Nottara” (formând obiectul unei viitoare cărți) și preocupări de editare radiofonică. Doina Papp s-a angajat într-o muncă de cercetare și difuzare a fondului de teatru al Radiodifuziunii Române, ce face parte dintr-un program mai amplu de valorificare a Fonotecii de aur, alături de poezie și muzică. Inițiativa d-lui Dragoș Șeuleanu (coordonator al acestui program) de a valorifica arhivele sonore ale Societății Române de Radiodifuziune restituie, astfel, culturii românești un inestimabil tezaur artistic, prin care se configurează totodată un răstimp al clasicității instituției și se recuperează o istorie exemplară, răspândindu-se prin mijloace moderne cultura majoră. În acest an, care îl celebrează pe Eminescu, spre pildă, au apărut sub formă de CD cele 61 de poeme constituind ediția princeps Titu Maiorescu (din 1884), în interpretări celebre, aparținând lui Ion Manolescu,

George Vraca, Aura Buzescu, Leopoldina Bălănuță, Ion Caramitru, Adrian Pinteau, Marcel Iureș, ș.a.

Sub directa îngrijire a Doinei Papp, a fost inițiată *Integrala Caragiale* începând cu seria comediilor în regia lui Sică Alexandrescu, realizată în 1951–1952, mai întâi scenic, apoi radiofonic (cu unele adaptări). Au apărut până acum pe CD-uri: *O scrisoare pierdută*, *O noapte furtunoasă* (ambele în 1999), *D’ale carnavalului* (sfârșitul lui ianuarie 2000), urmând ca în cursul anului curent să fie lansat și *Conu’ Leonida față cu reacțiunea*. În aceste înregistrări regăsim – cu câtă emoție! – vocile marilor actori, în anii aceia stelele teatrului românesc: Alexandru Giugaru, Grigore Vasiliu-Birlic, Costache Antoniu, Elvira Godeanu, Niky Atanasiu, Cella Dima, Carmen Stănescu, Radu Beligan, Al. Ghibericon, Gheorghe Timică, Silvia Dumitrescu-Timică, Ion Finteșteanu, Ion Talianu, Marcel Anghelescu. Montările lui Sică Alexandrescu, constituind un capăt de drum în spectacologia caragealiană, acela al tradiției neîntrerupte, transmise din generație în generație și impunând un stil specific de interpretare și debitare a textului, pot fi puse astfel în relație cu revoluția reateatralizării și cu capodopera acestuia, în măsura în

care, la vremea lor, acestea au fost imprimate: *O scrisoare pierdută* (1972) în regia lui Liviu Ciulei (care interpretează și rolul lui Agamiță Dandanache), *D'ale carnavalului* sub direcția de scenă a lui Lucian Pintilie și atâtea altele. Este o extraordinară șansă pentru exegeza teatrologică, pentru stilistica spectacologică, pentru știința și tehnica regiei, acest corpus de documente. Teatrologia românească a câștigat un material nu numai pentru studiul comparatist, dar și pentru retorică, poetică, didactică. Piese imprimate constituie surse de inspirație și raportare pentru actorie și regie, pentru studiul după maeștri, absolut necesar oricărui artist în formare. Vocile de aur cu dicția lor impecabilă devin un prag cu totul revelator mai cu seamă astăzi, când măiestria rostirii, cultivarea frazării, respectul timbrului și al calității (igienei!) glasului lasă mult de dorit. De la pronunție la frazare, accent în enunț, reliefare, eșafodaj de idei, la tehnicile de identificare-distanțare etc., totul devine virtual material de studiu.

Micile broșuri care însoțesc CD-urile conțin – într-o manieră sintetică, lapidară – nu referințele bibliografice, ci referințele fonografice, rezultat al unei cercetări directe. Referințele excerptate de Doina Papp din discursurile radiofonice ale unor Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, Tudor Vianu, Eugen Lovinescu etc., sunt inedite, mici tablete dintr-un corpus ce poate fi, la rândul său, valorificat exhaustiv (editorial sau prin imprimare sonoră). CD-ul cu *O scrisoare pierdută* conține astfel un fragment din conferința lui Paul Zarifopol din 1932, de pildă, intitulată "Introducere la *D'ale carnavalului*". Micile broșuri conțin date despre regizor (*Sică Alexandrescu, 1896–1973. Un om, un stil, o epocă*),

fragmente din concepția lui teoretică, informații referitoare la istoria montărilor, ceea ce sporește considerabil substanța broșurilor, ridicându-le la standarde moderne.

Prin piesele restituite circuitului public se înlesnește analiza stilului regizoral, în cazul lui Sică Alexandrescu acest lucru având o însemnătate specială, întrucât, însoțită de cercetarea caietelor sale de regie, furnizează elemente nu numai pentru opera artistului, ci și reconstituirea vie a spectacolului sonor din care se poate desprinde procesul creator al punerii în scenă în desfășurarea lui.

Colecția "Antologia teatrului românesc", care urmează să apară, va începe cu *Chirițele* lui Vasile Alecsandri în interpretarea lui Miluță Gheorghiu și a actorilor Teatrului Național din Iași într-o epocă de glorie și va continua cu marile succese din repertoriul românesc și străin. Acestor incredibile comori – atât de neașteptat regăsite – li se vor adăuga: *Cum vă place* și *Furtuna* de William Shakespeare în regia lui Liviu Ciulei, *Egmont* cu Mihai Popescu în rolul titular, *În amurg* de Gerhardt Hauptmann cu Ion Manolescu, *Intrigă și iubire* cu Mimi Bota și Mihai Popescu, *Fântâna Blanduziei*, *Despot Vodă* și *Richard al III-lea* cu George Vraca, *Domnișoara Nastasia* în regia lui Horea Popescu și atâtea alte spectacole considerate pentru totdeauna risipite în efemer.

Sursă de nostalgie și bucurii artistice rare – ce prilej de desfătare și ce miraj era acum o jumătate de veac "Teatrul la microfon"! – CD-urile realizate de Doina Papp pot deveni "ediții critice" extrem de ofertante pentru tehnica, cercetarea și pedagogia teatrală și instrumente fundamentale pentru teatrologia românească.